

عنوان: ضرورت و اهمیت تدریس درس مطالعات اجتماعی و جامعه‌شناسی در آموزش و پرورش

مرتضی سجادی^۱، یوسف انصاری^۲

^۱ کارشناسی، علوم اجتماعی، پیام نور نورآباد ممسنی، اداره آموزش پرورش ممسنی، دبیر مطالعات اجتماعی، آموزشگاه

شهید احمدیوسفی

تماس: ۰۹۱۷۴۳۶۵۵۱۳

ایمیل: morteza.707000@gmail.com

^۲ کارشناسی، تاریخ، دانشگاه آزاد داراب، اداره آموزش و پرورش ممسنی، دبیر مطالعات اجتماعی، آموزشگاه شهید کاظم

موسوی توتستان

تماس: ۰۹۱۷۹۲۳۶۳۳۰

ایمیل: ansariyosef561@gmail.com

چکیده

هدف از نگارش این مقاله ضرورت و اهمیت تدریس درس جامعه‌شناسی می باشد. مطالعات اجتماعی حوزه ای از علوم است که از انسان و تعامل او با محیط های اجتماعی، فرهنگی و طبیعی و تحولات زندگی بشر در گذشته، حال و آینده و جنبه های گوناگون آن (سیاسی و اقتصادی، فرهنگی و محیطی) بحث می کند. این حوزه ی یادگیری رشته های مختلفی چون تاریخ، جغرافیا، مردم شناسی، جامعه شناسی، علوم سیاسی، اقتصاد و روانشناسی را زیر پوشش قرار می دهد. هم چنین بر ارتباط بین شاخه های علوم اجتماعی و انسانی برای رسیدن به فهمی وسیع تر اشاره می کند. به تعبیر یکی از صاحب نظران، مطالعات اجتماعی از دو واژه مطالعات و اجتماعی تشکیل شده است. مطالعات به ما می گوید که ماهیت این درس تحقیق و کاوش گری ب وسیله ی دانش آموز است. اجتماعی ناظر بر ابعاد مختلف زندگی: اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، مردم شناختی و نظایر آن است. آموزش و پرورش، پدیده ای است که آشکار یا نهان در تمام ارکان و نهادهای اجتماعی جای دارد و از راه تاثیرات متقابل در کل نظام اجتماعی نفوذ می کند. فراگرد آموزش و پرورش، متضمن ترکیبی از روابط و کنش های متقابل اجتماعی است. تحلیل جامعه شناختی آن هم می تواند به آموزش و پرورش رسمی که تحت شرایط معین در آموزشگاه ها صورت می گیرد و هم به فراگردهای تربیتی بی شماری که در خانواده و محیط زندگی به صورت منفی اتفاق می افتد ناظر باشد. «به طور کلی جامعه شناسی آموزش و پرورش بر مطالعه روابط میان آموزش و پرورش و جامعه، از طریق کاربرد منظم دانش، مفاهیم، نظریه ها، روشها و فنون جامعه شناسی، اطلاق می شود. آموزش و پرورش یک انسان ریشه در گذشته های دور دارد. از این رو نهادی اجتماعی محسوب می شود. در طول تاریخ حکومت ها خانواده ها و هم اقشار و گروه های تشکیل دهنده جوامع در سرنوشت آموزش و پرورش مداخله داشته و دل نگران محصولات و عمل کرد این نهاد بوده اند.

نکات کلیدی: مطالعات اجتماعی، جامعه شناسی، تاریخ، آموزش و پرورش، دانش آموزان

مقدمه: تاریخ آموزش و پرورش ایران (با تأکید بر تحولات تربیتی دوره معاصر) نخست تبیین کلیاتی است درباره مفهوم آموزش و

پرورش، وظایف و نقش آن و تعامل میان فرهنگ جامعه و فرایند آموزش و پرورش؛ و سپس با نگاهی جامع به اهمیت و ضرورت مطالعات در باب تاریخ آموزش و پرورش می پردازد و فواید این گونه مطالعات را در جهت اصلاح و بهبود امور فرهنگی و توسعه همه جانبه فعالیتهای تربیتی و آموزشی کشورمان برمی رسد. آموزش و پرورش، فراگردی زگهواره تا گور است و در هر جامعه ای و در هر دوره ای از زندگی بشر از گذشته تا کنون، در جوامع ساده تا پیچیده به اشکال گوناگونی بوده است، از یادگیری براساس تجربه های زندگی تا

آموزش های آموزشگاهی، بنا براین آموزش و پرورش یک پدیده ی اجتماعی است و مثل هر پدیده ی اجتماعی موضوع مورد مطالعه ی جامعه شناسی است.

جامعه شناسی به زبان ساده مطالعه ی پدیده ی اجتماعی است و به کنش و واکنش ها و تأثیرات متقابل انسان و جامعه مربوط است به عبارت دیگر جامعه شناسی برای کشف الگوهای مشترک یا متفاوت زندگی در قلمرو پر دامنه ی زندگی انسان در گروه ها و جامعه هاف به مطالعه و تحقیق می پردازد. علاوه بر جامعه شناسی سایر رشته های علوم اجتماعی هر کدام با جنبه ای از زندگی گروهی و اجتماعی انسان از جمله آموزش و پرورش سروکار دارند. در واقع فهم درست تر و سنجیده تر رفتار انسان مستلزم استفاده از رویکرد میان رشته ای است.

لذا جامعه شناسی آموزش و پرورش یکی از چند رشته ای است که به فهم ماهیت و منش پیچیده ی آموزش و پرورش یاری می رساند و وجه تمایز آن با سایر رشته ها در نوع پرسش ها و روش تحلیل آن است.

اهداف کلی:

ضرورت و اهمیت تدریس درس جامعه شناسی در آموزش و پرورش

اهداف جزئی:

تعریف مطالعات اجتماعی:

جامعه شناسی آموزش و پرورش:

ضرورت آموزش جامعه شناختی آموزش و پرورش:

رویکرد های نظری در جامعه شناسی آموزش و پرورش:

مطالعات اجتماعی نوعی ماده درسی است که از اهداف اصلی آن تربیت افرادی است که بتوانند شهروندان خوبی برای جامعه باشند؛ در عوض علوم اجتماعی نوعی رشته علمی است که به مطالعه جوامع بشری و ارتباطات افراد با یکدیگر می پردازد

در سال ۱۹۰۵ برای اولین بار اصطلاح مطالعات اجتماعی را مورد استفاده قرار داد. مطالعات اجتماعی ابتدا در آمریکا مورد استفاده قرار گرفت؛ پس از آن وارد سایر کشورها شد (گهتوئی، رضائی و سلیمان نژاد، ۱۳۹۸) در ایران برای اولین بار شورای برنامه ریزی و تألیف کتب درسی مطالعات اجتماعی دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی در سال ۱۳۷۵ مطالعات اجتماعی را اینگونه تعریف کرده است (گهتوئی و همکاران ۱۳۹۸)

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری است که از تعامل انسان با محیطهای اجتماعی، فرهنگی، طبیعی، اقتصادی و ... و مطالعات اجتماعی از آنجایی که این درس بر محور کنش یک حوزه تحولات زندگی بشر در گذشته، حال و آینده و جنبه های گوناگون آن بحث میکند متقابل آدمیان با یکدیگر و با محیطی که در آن بهسر میبرند - در روند زمانی - استوار است، میتوان ادعا نمود که جامعه، مکان و زمان سه محور عمده مطالعات اجتماعی است. مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری بین رشته ای است که از مفاهیم رشته های علمی و مطالعات مختلف چون جغرافیا، تاریخ، مطالعات اجتماعی یک حوزه اقتصاد، علوم سیاسی، جامعه شناسی، آموزشهای مدنی، مطالعات شهروندی و زیست محیطی، دین و اخلاق بهره می گیرد.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش:

آموزش و پرورش، پدیده‌ای است که آشکار یا نهان در تمام ارکان و نهادهای اجتماعی جای دارد و از راه تاثیرات متقابل در کل نظام اجتماعی نفوذ می‌کند. فراگرد آموزش و پرورش، متضمن ترکیبی از روابط و کنش‌های متقابل اجتماعی است. تحلیل جامعه‌شناختی آن هم می‌تواند به آموزش و پرورش رسمی که تحت شرایط معین در آموزشگاه‌ها صورت می‌گیرد و هم به فراگردهای تربیتی بی‌شماری که در خانواده و محیط زندگی به صورت منفی اتفاق می‌افتد ناظر باشد. «به طور کلی جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بر مطالعه روابط میان آموزش و پرورش و جامعه، از طریق کاربرد منظم دانش، مفاهیم، نظریه‌ها، روشها و فنون جامعه‌شناسی، اطلاق می‌شود.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش عبارت است از: تحلیل علمی الگوها و فراگردهای اجتماعی دخیل در نظام آموزش و پرورش (بروک اور و اریکسون ۱۹۷۵)

منظور از نظام آموزش و پرورش الگوی کلی نهادها و سازمانهای رسمی جامعه است که به واسطه آن معارف و میراث فرهنگی منتقل و پرورش و رشد اجتماعی و شخص افراد جامعه میسر می‌شود

به طور کلی هدف جامعه‌شناسی آموزش و پرورش آن است که پدیده آموزش و پرورش، نحوه ی تشکیل و سازمان دهی و کارکردهای آن در زندگی اجتماعی مطالعه می‌کند.

ضرورت آموزش جامعه‌شناختی آموزش و پرورش

به مفاهیم رشته های علمی که به آنها اشاره شد به همراه ارزش های کلیدی و مهارت های کاوشگری سعی در رساندن دانش آموزان به مقصد غایی این حوزه یعنی شکوفایی فطرت و تربیت انسان های شایسته و مؤمن، پرورش شهروندان مطلوب و تربیت اجتماعی منظور مهیا شدن برای زندگی در جامعه را دارد.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بیش از سه ربع قرن، یکی از دروس دانشگاهی رشته های علوم تربیتی و اجتماعی بوده است. ولی پس از تثبیت آن به عنوان یکی از شاخه های تخصصی رشته جامعه‌شناختی و گسترش دانش نظری و کاربردی آن، اهمیت و ضرورت آموزش آن برای دانشجویان علوم تربیتی و جامعه‌شناسی محسوستر شده است

به طور کلی، دانش جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، می‌تواند برای والدین، معلمان و کارگزاران آموزش و پرورش، آگاهیهای سودمندی در زمینه درک و تشخیص مسائل تربیتی و حل آنها فراهم کند. از این رو، آموزش آن در رشته های مختلف می‌تواند مفید باشد.

دلایل مهمی برای تدریس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

با گسترش روزافزون آموزش و پرورش، دانش آموزان گوناگونی از خاستگاههای اجتماعی مختلف، با تفاوتهای فردی، خانوادگی، طبقه اجتماعی، قومی و زبانی، به آموزشگاهها سرازیر می‌شوند. یکپارچه سازی آنان، در چارچوب کلاس درس و مدرسه، مستلزم فهم عمیق تفاوتهای اجتماعی آنان و اثرات این خصایص بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی است. معلمان، مدیران آموزشی، مربیان و کارشناسان آموزش و پرورش، برای حل مسائل و مشکلاتی که این عوامل پدید می‌آورند، به ابزارهای مفهومی و مهارتهای اجتماعی نیاز دارند تا هریک در حوزه کار خود بتوانند با اثربخشی عمل کنند. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، دانش و معلومات لازم در این زمینه را برای آنان میسر می‌سازد.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بیش‌تر نسبت به مدرسه، جامعه و دانش‌آموزان فراهم می‌کند که دروس دیگر، مثل روان‌شناسی تربیتی، فلسفه آموزش و پرورش و تاریخ آموزش و پرورش به تنهایی قادر نیستند. در واقع این درس تعادلی در دانش رفتاری معلم و مربی به وجود می‌آورد که بدون آن، چنین تعادلی دشوار است.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش به تمام کارگزاران آموزش و پرورش کمک می‌کند که از نقشها و وظایف گوناگون موجود در محیط‌های آموزشی، در ارتباط با هدفهای آموزش و پرورش، تصویر درستی به دست آورده و ضرورت ایجاد هماهنگی بین انتظارات مختلف را درک نمایند.

سرانجام، دانش جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، همراه با روان‌شناسی تربیتی و فلسفه آموزش و پرورش، می‌تواند در تعیین هدفها و خط‌مشی‌های آموزش و پرورش، هدفهای رفتاری و عملی مدرسه و کلاس، مددکار باشد. همان‌طور که روان‌شناس تربیتی به تعیین عملکرد آموزشی فردی می‌پردازد، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش می‌تواند به تعیین هدفهای رفتار گروهی و اجتماعی در برنامه‌های آموزشی کمک کند.

رویکرد های نظری در جامعه‌شناسی آموزش و پرورش:

مطالعات جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، در سه زمینه‌ی مهم، تمرکز یافته‌اند

نظام‌های بزرگ آموزش و پرورش، نهادهای آموزشی خاص و تعامل در محیط‌های آموزشی. ذیلاً سه رویکرد نظری مهم جامعه‌شناسی را به اختصار شرح می‌دهیم: رویکردهای کارکردگرایی و تضاد، با دیدی کلان‌نگر به جامعه و روابط اجتماعی می‌نگرند. در صورتی که رویکرد تعاملی با نگاهی خردنگر، روابط مقابل میان افراد و گروه‌های کوچک را مطالعه می‌کند

دیدگاه کارکردگرایی: این دو رویکرد نظری که از آن به عنوان نظریه‌ی توافق نام برده می‌شود، نظام جامعه‌نهادهای آن را، متشکل از اجزای همبسته‌ای می‌داند که دو پیوند با یکدیگر فعالیت کرده هر کدام کارکرد لازم و معینی را برای گردش کار و بقای کل جامعه انجام می‌دهند. الگوی کلی روابط متقابل بین اجزای نظام جامعه، ساختار آن را تشکیل می‌دهد در این ساختار، هریک از اجزاء، کارکرد یا نقش ویژه‌ای در ارتباط با سایر اجزاء و کل نظام بر عهده دارند، پیوند و هماهنگی میان اجزاء، یگانگی و یکپارچگی نظام را به وجود می‌آورد. علی‌رغم تغییراتی که در اجزاء و نهادهای اجتماعی اتفاق می‌افتد. همواره در آن تعادلی برقرار می‌شود که ثبات و پایداری نظام را تضمین می‌کند و سرانجام توافق در ظام از طریق جامعه‌پذیری و القای ارزش‌های اساسی به اعضاء، حاصل می‌گردد

دیدگاه ستیز یا تضاد: درحالی که نظریه توافقی بر یگانگی و ثبات تکیه دارد دیدگاه تضادی برماهیت اجبار تاکیدی می‌ورزد. این نظریه برآن است وجود گروه‌های ذینفع و رقابت جو همواره جامعه را در معرض کشمکش قرار میدهد صاحب‌نظران این دیدگاه آموزش و پرورش را به منزله‌ی نوعی ابزار در دست نظام سرمایه داری تلقی می‌کنند

نظریه تعامل گرا: دو نظریه تعامل گرا که در قلمرو آموزش و پرورش سودمند است

یکی نظریه برچسب و دیگری نظریه ی **مبادله** می باشد

طبق نظریه برچسب اگر به کودکی به کرات گفته شود کودن است او این موضوع را به کنوان وجهی از خود انگاری خود می پذیرد و براساس آن عمل می کند

اصول جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

روشهای مطالعه و محتوای دروس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش به عنوان یک رشته دانشگاهی، بسیار متغیر است و با رویکردهای متفاوتی در دانشگاهها آموزش داده می‌شود. از این رو، برای جلوگیری از سردرگمی اعمال محدودیتهای برپایه اصول زیر، لازم بنظر میرسد (پریکارد و باکستون، ۱۹۷۳)؛

۱- اولین اصل حاکم بر مطالعه جامعه‌شناختی آموزش و پرورش، این است که دانش و معرفت مربوط به روش‌شناسی عملی به دست می‌آید. بدین منظور، باید از روشهای عینی تحقیق استفاده شود.

۲- دانش یا مهارتهایی که به دست می‌آید یا آموزش داده می‌شود، باید بر فراگردهای آموزشی و پرورشی جامعه متمرکز باشد. این رشته، به آموزش و پرورش در وسیعترین معنای آن علاقه مند است؛ یعنی، علاوه بر آموزش و پرورش مدرسه‌ای، فرهنگ پذیری و جامعه پذیری در موقعیتهای اجتماعی را، به طور کلی، در مرکز توجه خود قرار می‌دهد.

۳- سومین اصلی که گستره جامعه‌شناسی آموزش و پرورش را مشخص می‌کند، نوعی واحدهای جمعیتی مناسب برای مطالعه است که منظور از آن، افراد و گروههای است که در فراگرد آموزش و پرورش به نحوی شرکت یا دخالت داشته، بر آن تاثیر می‌گذارند؛ از جمله، دانش آموزان، معلمان، خانواده‌ها، مدیران، اعضای شوراهای مدرسه، مردم محل، صاحبانظران و کارگزاران آموزش و پرورش.

۴- چهارمین عامل مشخص‌کننده حیطه مطالعاتی این رشته، ویژگیهای روابط اجتماعی میان افراد و گروههای است که مورد مطالعه قرار می‌گیرند. مثل روابط گروه‌همالان، کشمکشهای میان معلمان و مدیران، ادراکات از نقطه و وظایف در محیط آموزشی و... مطالعه این روابط باید در چارچوب نظریه‌ها و با استفاده از روشهای عینی صورت گیرد.

پیدایش جامعه‌شناسی:

جامعه‌شناسی بخشی از علوم اجتماعی است. دانش بررسی جامعه (پدیده اجتماعی) است. این رشته علمی به بررسی جوامع بشری، برهم کنش‌های برهم‌کنش‌های آن‌ها، و فرایندهایی که جوامع را در وضعیت جاری‌شان نگاه داشته یا تغییر می‌دهد، می‌پردازد. بنابراین، جامعه‌شناسی یکی از رشته‌های علوم اجتماعی است که زندگی اجتماعی را در جوامع تطور یافته با روش علمی مورد مطالعه قرار می‌دهد، اما باید متذکر شد که زندگی اجتماعی موضوع بحث کلیه علوم اجتماعی است که هر کدام به جنبه خاصی از حیات اجتماعی توجه دارند، مثلاً علم اقتصاد یکی از علوم اجتماعی است که جنبه مادی زندگی انسان و خصوصاً مسائل مربوط به تولید کالا، جریان، توزیع، مبادله و مصرف را مطالعه می‌کند. علم حقوق به وضع قوانین و چگونگی اجرای آن در جامعه می‌پردازد و قوانین حاکم بر روابط افراد جامعه را مورد پژوهش قرار می‌دهد. علم سیاست درباره انواع حکومت مطالعه می‌کند. روانشناسی اجتماعی خصوصیات روانی فرد را در جامعه مورد بررسی قرار می‌دهد و از روابط فرد و جامعه و روابط افراد با یکدیگر و تأثیرات متقابل آن‌ها سخن می‌گوید. مردم‌شناسی دانشی است که به مطالعه و تحقیق در فرهنگ بویژه فرهنگ مردم ابتدائی در جوامع تحول نیافته می‌پردازد. علم جمعیت خصوصیات جمعیتی و ترکیب‌های سنتی و جنسی و توزیع و تراکم و حرکات جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد پس جامعه‌شناسی را می‌توان به عنوان بررسی علمی زندگی گروهی انسان‌ها تعریف کرد. جامعه‌شناسان در واقع می‌کوشند تا آنجا که ممکن است این نکته را به دقت و به گونه‌ای عینی توصیف و تبیین کنند که انسان‌ها چرا و چگونه در گروه‌ها با یکدیگر رابطه دارند.

تاریخچه و پیشگامان جامعه‌شناسی

جامعه‌شناسی یکی از جوانترین و بعلاوه یکی از قدیمی‌ترین رشته‌های علوم اجتماعی شناخته شده است. جوانترین رشته علوم اجتماعی از این جهت که قدمت زیادی از پایه‌گذاری آن بعنوان یک رشته علمی مجزا و مستقل نمی‌گذرد و قدیمی‌ترین رشته از این جهت که از زمان پیدایش تمدن بحث در خصوص جامعه و پدیده‌های آن چگونگی تعامل افراد با یکدیگر و... با استفاده از اصطلاحات جامعه‌شناختی توسط فیلسوفان، مورخین، دانشمندان، غیگیویان و غیره وجود داشته است. در این بخش به تاریخچه و معرفی پیشگامان جامعه‌شناسی می‌پردازیم. دانشمندانی نظیر ابن‌خلدون، اگوست کنت فرانسوی، امیل دورکیم فرانسوی، ماکس وبر آلمانی، هربرت اسپنسر انگلیسی، کارل مارکس آلمانی و لستروارد آمریکایی نیز نقش مهمی در این خصوص ایفا نموده و لذا آن‌ها بعنوان پیشگامان یا پایه‌گذاران این رشته علمی به بشریت شناسانده شده‌اند. عبدالرحمن ابوزیادالدین ابن‌خلدون (۷۳۲-۸۰۸ ه.ق)؛ تاریخ‌نگار، جامعه‌شناس، مردم‌شناس و سیاست‌مدار مسلمان است. وی را از پیشگامان تاریخ‌نگاری به شیوه علمی و از پیشگامان علم جامعه‌شناسی می‌دانند که حدود ۴۰۰ سال پیش از اگوست کنت - مؤسس علمی به نام جامعه‌شناسی در فرانسه - می‌زیست. ابن‌خلدون این علم جدید را عمران نام نهاد.

ابن‌خلدون در سن ۴۲ سالگی به تألیف کتابی درباره "تاریخ عمومی" پرداخت که مقدمه این کتاب در دو جلد، به نام "مقدمه ابن‌خلدون" است که از اصل آن مشهورتر است. این کتاب، به دلیل سبک بدیع و نگرش نوینش، توجهات بسیاری را به خود جلب داشت و از دلایل اصلی شهرت وی است. کتاب او در ایران توسط محمد پروین گنابادی به فارسی ترجمه شده است. در کتاب مقدمه وی از تکرار تاریخ در یک چرخه شش نسلی سخن گفته. این چرخه از آغاز یک اجتماع با تکیه بر کشاورزی سپس فنون آغاز می‌شود. در آخرین مرحله اجتماع چنان قدرتمند می‌شود که مردم آن به هنر و موسیقی روی می‌آورند و پس از آن مردم از فرط امنیت و بی‌نیازی تعصب خود را نسبت به جامعه از دست می‌دهند تا این که قوم دیگری آن جامعه را از خارج فتح می‌کند و در اینجا تاریخ بر همین منوال تکرار می‌شود. او برای مثال می‌گوید که پارس‌ها از عرب‌ها شکست خوردند عرب‌ها از ترکان غزنوی و سلجوقی و ترکان نیز از مغول‌ها شکست خوردند. اگرچه عقاید ابن‌خلدون تحت تأثیر افکار افلاطون و به خصوص سیاست ارسطو است اما این دانشمند توانسته با اندیشه یونانی و با نگاه ژرف و تجربه طولانی خویش به عنوان سیاست‌مداری کارکشته تئوری‌های نوین جامعه‌شناسی خود را توسعه دهد. بدین ترتیب ابن‌خلدون درباره تغییرات اجتماعی یک نظریه‌ای را ارائه داد و جریان تغییرات اجتماعی را به صورت دوری، امری دائمی و اجتناب‌ناپذیر می‌داند از ابن‌خلدون هم به عنوان پایه‌گذار فلسفه تاریخ و هم به عنوان آغازگر مطالعات اجتماعی با تکیه بر روابط علت و معلولی، نام می‌برند. او در همین کتاب برای نخستین بار شیوه‌هایی علمی برای استخراج حقیقت از منابع دست اول را طراحی کرده است. اگوست کنت (۱۸۵۷-۱۷۹۸)؛ فرانسوی اصطلاح جامعه‌شناسی را برای اولین بار در سال ۱۸۳۹ در کتاب فلسفه اثباتی‌اش به کار برد. در قرن ۱۹ کنت با الهام گرفتن از علم فیزیک و ملاحظه موفقیت آن، هدفش را یافتن قوانین «همواره صادق» حاکم بر جوامع انسانی توسط یک روشی علمی تعریف کرد. کنت در ابتدا علم‌اش را فیزیک اجتماعی نامید، اما بعدها نام آن را به جامعه‌شناسی تغییر داد.

روش پژوهش پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از نوع تحلیل محتوا است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه کتابهای درسی دوره اول متوسطه در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۴ بوده است که با توجه به ماهیت، پژوهش حجم نمونه به صورت هدفمند از نوع موارد مطلوب کتابهای مطالعات اجتماعی که تناسب بیشتری با اهداف پژوهش دارند انتخاب شده‌اند ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، چک لیست تحلیل محتوای کتابهای درسی است. چک لیست تحلیل محتوا از دو قسمت تشکیل شده است که قسمت اول آن مربوط به مؤلفه‌های میراث فرهنگی و قسمت دوم آن مربوط به میزان توجه (فراوانی) کتابهای مطالعه است. در بخش مؤلفه‌های چک لیست شاید به مواردی برخورد کنید که یک اثر همزمان می‌تواند در دو گروه از طبقه‌بندی جای داشته باشد که در این پژوهش سعی شده برای جلوگیری از تکرار داده‌ها آنها را فقط در یک گروه از طبقه‌بندی جای دهیم

غیر ملموس	ملموس	
	غیر منقول	منقول
- کاروانسرا - کاخ - قنات دانش - دانش سنتی طب قصه و - سنتی نجوم دین مراسم های آئین - افسانه	- اشعار - آب انبار - بازار - آتشکده تپه و محوطه - باغ های تاریخی باستانی	- ابزار آلات جنگی و شکار - - زیور آلات - تابلو نقاشی - ظرف - سکه مجسمه و - لوح - کتاب و نسخ خطی تندیس

جدول شماره (۱)

طبقه بندی میراث فرهنگی با کمک کنوانسیون میراث جهانی یونسکو

نتیجه گیری:

طبق نظریه ی مبادله کنش های متقابل ما متضمن دادوستد است یعنی کنش های متقابل، افراد و گروه ها رابه الزامات و تعهداتی مقید می سازد استفاده از این نظریه ها در آموزش و پرورش باعث تسهیل در فهم پویایی محیط های آموزشی می گردد.

نظام آموزشی به عنوان بخش لاینفکی از کل نظام جامعه تلقی می شود که کارکردهایی نظیر انتقال فرهنگ و جامعه پذیری را، برای حفظ نظام اجتماعی جامعه، انجام می دهد. جامعه شناسانی که به شیوه ی کارکردی، آموزش و پرورش را مطالعه می کنند غالباً آن را به عنوان نهاد اجتماعی و از لحاظ ساختار و کارکردهای سازمانی، نقش ها و فعالیت های سازمان ها و تحقق اهداف و مقاصد آن مدنظر قرار می دهند.

منتقدان این روش بر آن ها که رویکرد کارکردی، آرمان ها، ارزش ها، علایق و انتظارات گروه های مختلف و متضاد جامعه را، در ارتباط با هدف ها و برنامه های نظام آموزشی نادیده می گیرد. انتقاد دیگر، دشواری تحلیل کنش های متقابل و پویایی های موجود در محیط های آموزشی - نظیر روابط مقابل میان دانش آموزان و معلمان - از این دیدگاه است. افزون بر آن، این رویکرد با محتوای فراگرد آموزش و پرورش کاری ندارد. علی رغم این نگرش، افراد در ساختار نظام آموزشی، فقط ایفاگر نقش یا کارکرد به شمار نمی روند بلکه نقش و کارکرد خود را می آفرینند و تغییر می دهند. سرانجام این نظریه به صورت ضمنی فرض می کند که تغییر در نظام، تدریجی و آگاهانه بوده، تعادل آن را بر هم نمی زند که این امر به وضوح در همه موقعیت های اجتماعی صحت ندارد. نظام های تعلیم و تربیت از طریق آموزش و پرورش رسمی به وسیله ی محتوای کتابهای درسی نقشی کلیدی و مهم در آموزش و آشنا کردن دانش آموزان با مقوله ی میراث فرهنگی کشور دارند به خصوص در دوره متوسطه که اهمیت این موضوع دو چندان میشود؛ چون در این دوره فرد در حال بازسازی و کسب هویت خویش است و میراث فرهنگی به عنوان یکی از مؤلفه های هویت ملی و، فرهنگی، اساس برنامه تعلیم و تربیت دوره متوسطه را تشکیل می دهند.

منابع

- کوزر، لوئیس؛ زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی، محسن ثلاثی، تهران، علمی، ۱۳۷۹
- گیدنز، آنتونی؛ جامعه‌شناسی، منوچهر صبوری، تهران، نی، ۱۳۷۳
- کوئن، بروس؛ مبانی جامعه‌شناسی، ترجمه غلامعباس توسلی و رضافاضل، انتشارات سمت، چاپ پنجم، تهران، ۱۳۷۴
- ریتزر، جرج؛ نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، محسن ثلاثی، تهران، علمی، ۱۳۷۴
- صمدی، یونس، ۱۳۸۲، میراث فرهنگی در حقوق بین‌المللی و داخلی، تهران اداره کل آموزش، نشر و تولیدات فرهنگی میراث کشور سازمان میراث فرهنگی